

รายงานผล การถอดองค์ความรู้ เกษตรกรต้นแบบ

ศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตร (ศพก.)
อำเภอคง จังหวัดนครราชสีมา

โดย

สำนักงานเกษตรอำเภอคง
จังหวัดนครราชสีมา

คำนำ

รายงานฉบับนี้จัดทำขึ้นจากผลการถอดองค์ความรู้จากเกษตรกรต้นแบบในพื้นที่อำเภอดง จังหวัด นครราชสีมา โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อรวบรวมและถ่ายทอดองค์ความรู้จากประสบการณ์จริงของเกษตรกรต้นแบบ ถ่ายทอดออกมาในรูปแบบที่เข้าใจง่าย และสามารถนำไปประยุกต์ใช้ได้จริงในพื้นที่อื่น ซึ่งเกษตรกรต้นแบบ คือนางวรวิศา ปักการะธา ซึ่งเป็นผู้มีความรู้ ความสามารถ และประสบการณ์ตรงในการผลิตและแปรรูปสมุนไพร รวมถึงการทำการเกษตรแบบผสมผสานในพื้นที่ของตนเองอย่างมีประสิทธิภาพและยั่งยืน เกษตรกรรายนี้มิได้เป็นเพียงผู้ปฏิบัติจริงในพื้นที่เท่านั้น หากแต่ยังมีบทบาทสำคัญในฐานะวิทยากรถ่ายทอดความรู้ให้แก่เกษตรกรในชุมชน ตลอดจนผู้สนใจที่เดินทางมาศึกษาดูงาน ณ ศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตร (ศพก.) อำเภอดง จังหวัดนครราชสีมา

ศูนย์เรียนรู้ฯ แห่งนี้ดำเนินงานโดยใช้แนวทางการบูรณาการร่วมกับทุกภาคส่วน ไม่ว่าจะเป็นภาครัฐ ภาคเอกชน มหาวิทยาลัย องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เพื่อส่งเสริมและสนับสนุนการเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตรในพื้นที่อย่างรอบด้าน

โดยผู้จัดทำหวังเป็นอย่างยิ่งว่ารายงานฉบับนี้จะเป็นประโยชน์ต่อเกษตรกร ผู้ปฏิบัติงานภาคการเกษตร ตลอดจนผู้มีบทบาทในการพัฒนาภาคการเกษตรในระดับท้องถิ่นและระดับประเทศ และขอขอบคุณเกษตรกรต้นแบบผู้ให้ข้อมูล รวมถึงทุกภาคส่วนที่มีส่วนร่วมในการจัดทำรายงานฉบับนี้ให้สำเร็จลุล่วงด้วยดี

สำนักงานเกษตรอำเภอดง
จังหวัดนครราชสีมา
มิถุนายน ๒๕๖๘

สารบัญ

	หน้า
ส่วนที่ ๑ ข้อมูลเกษตรกรต้นแบบ	๑
ส่วนที่ ๒ ข้อมูลเกี่ยวกับศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตร (ศพก.)	๑
สินค้าหลัก	๑
แปลงเรียนรู้	๑
ฐานเรียนรู้	๒
หลักสูตรการเรียนรู้	๓
การมีส่วนร่วมในการจัดทำแผนปฏิบัติการบูรณาการของคณะกรรมการขับเคลื่อนงาน	๕
ด้านการเกษตรระดับจังหวัด	
การจัดทำแผนปฏิบัติการบูรณาการการขับเคลื่อนการดำเนินงาน ศพก.	๕
ส่วนที่ ๓ ข้อมูลด้านการเกษตรและการทำงานเป็นเกษตรกรต้นแบบศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตร (ศพก.)	๗
ผลสำเร็จในกิจกรรมทางการเกษตรของเกษตรกรต้นแบบที่มีการนำวิชาการ เทคโนโลยีการเกษตร	๗
มาปรับใช้ใน ศพก. จนเกิดผลสำเร็จในการทำการเกษตร พร้อมเป็นแบบอย่างให้เกษตรกรในพื้นที่	
ผลสำเร็จและประโยชน์ที่ได้รับต่อการทำอาชีพการเกษตร: ผลลัพธ์ที่ได้รับจากการนำนวัตกรรม/	๑๐
เทคโนโลยีมาปรับใช้ในกิจกรรมการเกษตรคืออะไร เช่น ต้นทุน รายได้ ผลผลิต	
ผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมและการอนุรักษ์	๑๒
ผลสำเร็จการทำงานให้ชุมชนในฐานะ ศพก. ที่เป็นเชิงประจักษ์	๑๒
ข้อคิดประจำตัวในการทำงาน	๑๗
ส่วนที่ ๔ ผู้ร่วมดำเนินการถอดบทเรียน	๑๗
ดำเนินงานถอดบทเรียน โดย	๑๗
กระบวนการถอดบทเรียน/เครื่องมือที่ใช้	๑๗
ปัญหา/อุปสรรค และข้อเสนอแนะในการดำเนินการถอดบทเรียน	๑๘
ภาคผนวก	๑๙

ศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตร (ศพก.)

อำเภอ.....คง..... จังหวัด.....นครราชสีมา.....

ข้อมูล ณ วันที่.....๓๐.....เดือน.....พฤษภาคม.....พ.ศ.....๒๕๖๘.....

ส่วนที่ ๑ ข้อมูลเกษตรกรต้นแบบ

๑. ชื่อ-สกุลนางวรริสดา ปักกระถา.....

๒. เลขประจำตัวประชาชน

๓. ที่อยู่ปัจจุบันที่ติดต่อได้๑๘๐ ม. ๑๔ ต. เมืองคง อ. คง จ. นครราชสีมา.....

โทรศัพท์๐๖๕-๘๒๖-๖๒๘๒.....Facebook-.....

ปีเกิด พ.ศ. ๒๕๐๙

๔. สถานภาพ ☐ โสด ☒ สมรส ☐ หย่าร้าง

๕. ระดับการศึกษาปริญญาตรี.....

สถาบันการศึกษามหาวิทยาลัยพิษณุโลก.....

คณะ/สาขาวิชาบริหารการจัดการ.....

๖. อาชีพปัจจุบัน

☐ ๖.๑ ประกอบอาชีพการเกษตรเพียงอย่างเดียว

☒ ๖.๒ ประกอบอาชีพการเกษตร และประกอบอาชีพอย่างอื่นนอกเหนือจากเกษตร

ระบุ.....กรรมการผู้จัดการ บริษัท เค เอ็น เค จำกัด โรงกลึง.....

๗. รายได้จากการประกอบอาชีพการเกษตร๒๐๐,๐๐๐..... บาท/ปี

๘. เป็นเกษตรกรต้นแบบ ศพก. หลัก เมื่อปี พ.ศ.๒๕๖๗.....

ส่วนที่ ๒ ข้อมูลเกี่ยวกับศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตร (ศพก.)

๑. สินค้าหลัก..... การผลิตและแปรรูปสมุนไพร...เกษตรผสมผสาน....

๒. แปลงเรียนรู้ มีจำนวน๕.....แปลงเรียนรู้ ประกอบด้วย

๑. การผลิตและการแปรรูปสมุนไพร

๒. การดูแลสุขภาพด้วยสมุนไพรตามภูมิปัญญาท้องถิ่น

๓. หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง เกษตรผสมผสาน

๔. การปรับปรุงบำรุงดิน

๕. การจัดการศัตรูพืชแบบผสมผสานรวมถึงการผลิตและใช้สารชีวภัณฑ์

๖. การจัดทำบัญชีครัวเรือน

๓. ฐานเรียนรู้ จำนวน.....๖.....ฐานเรียนรู้ ประกอบด้วย

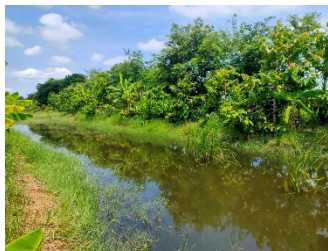
ฐานเรียนรู้ที่ ๑ การผลิตและการแปรรูปสมุนไพร เน้นการผลิตแบบเกษตรปลอดภัย/เกษตรอินทรีย์โดยการปรับปรุงบำรุงดินใช้ปุ๋ยพืชสด และการให้น้ำหยด และการแปรรูปที่ได้มาตรฐาน

ฐานเรียนรู้ที่ ๒ การดูแลสุขภาพด้วยสมุนไพรตามภูมิปัญญาท้องถิ่น

ฐานเรียนรู้ที่ ๓ หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง เกษตรผสมผสาน

ฐานเรียนรู้ที่ ๔ การปรับปรุงบำรุงดิน เน้นการทำปุ๋ยอินทรีย์ น้ำหมักชีวภาพ ปุ๋ยสดพืช ปลูกหญ้าแฝก ใช้แผนแดง

ฐานเรียนรู้ที่ ๕ การจัดการศัตรูพืชแบบผสมผสาน (การผลิตและใช้สารชีวภัณฑ์)

ฐานเรียนรู้ที่ ๖ การทำบัญชีครัวเรือน

๔. หลักสูตรการเรียนรู้ จำนวน.....๖.....หลักสูตร ประกอบด้วย

๔.๑ หลักสูตรหลัก จำนวน๒..... หลักสูตร ประกอบด้วย

- หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง เกษตรผสมผสาน
- การผลิตและการแปรรูปสมุนไพร

๔.๒ หลักสูตรบังคับ จำนวน๒..... หลักสูตร ประกอบด้วย

- การปรับปรุงบำรุงดิน
- การจัดการศัตรูพืชแบบผสมผสานรวมถึงการผลิตและใช้สารชีวภัณฑ์

๔.๓ หลักสูตรเสริม จำนวน๒..... หลักสูตร ประกอบด้วย

- การดูแลสุขภาพด้วยสมุนไพรตามภูมิปัญญาท้องถิ่น
- การจัดทำบัญชีครัวเรือน

๔.๔ หลักสูตรที่มีความโดดเด่นของ ศพก. (ให้ระบุมาจำนวน ๑ หลักสูตร พร้อมระบุวัตถุประสงค์ เนื้อหา และรูปแบบการถ่ายทอดความรู้)

หลักสูตร : การผลิตและการแปรรูปสมุนไพร

ความโดดเด่นของหลักสูตร : หลักสูตรการผลิตและแปรรูปสมุนไพรของศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตร (ศพก.) อำเภอดง มีจุดเด่น คือ การเพิ่มมูลค่าสินค้าเกษตรให้มีมูลค่าสูงขึ้น จากวัตถุดิบรวบรวมจากพื้นที่การทำเกษตรแบบผสมผสานของเกษตรกรในพื้นที่ และเพื่อสร้างสรรค์ผลิตภัณฑ์ที่พื้นฟูร่างกาย แก่คนในชุมชน และพื้นที่ใกล้เคียง

วัตถุประสงค์ :

๑. เพื่อเพิ่มมูลค่าสินค้าเกษตรในพื้นที่
๒. เพื่อถ่ายทอดความรู้และแนวทางการผลิตและแปรรูปสมุนไพร
๓. เพื่อสร้างสรรค์ผลิตภัณฑ์สมุนไพรสำหรับพื้นฟูร่างกายและสุขภาพของคนในชุมชนและพื้นที่ใกล้เคียง
๔. เพื่อการรวบรวมสินค้าเกษตรจากพื้นที่การทำเกษตรแบบผสมผสานของเกษตรกรในพื้นที่

หลักสูตร : ประกอบด้วย ๖ หน่วยการเรียนรู้ ดังนี้

๑. การผลิตและการแปรรูปสมุนไพร
 - การผลิตสินค้าจากสมุนไพร
๒. การดูแลสุขภาพด้วยสมุนไพรตามภูมิปัญญาท้องถิ่น
 - การใช้ประโยชน์จากสมุนไพร โดยปรับใช้ร่วมกับนวัตกรรม
๓. หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง เกษตรผสมผสาน
 - ความหมาย หลักการ แนวคิดพื้นฐาน (พอประมาณ มีเหตุผล ภูมิคุ้มกันในตัว)
๔. การปรับปรุงบำรุงดิน
 - การจัดการแปลงและการปรับปรุงบำรุงดิน
๕. การจัดการศัตรูพืชแบบผสมผสานรวมถึงการผลิตและใช้สารชีวภัณฑ์
 - การใช้หลักการ IPM
๖. การจัดทำบัญชีครัวเรือน
 - การจัดทำบัญชีรายรับ รายจ่าย ในครัวเรือน

รูปแบบการถ่ายทอดความรู้

๑. การเรียนรู้แบบมีส่วนร่วม : ผ่านการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ และกิจกรรมกลุ่มย่อย
๒. การใช้ภูมิปัญญา : การเยี่ยมชมฐานเรียนรู้ต่างๆ เช่น การแปรรูปสมุนไพร
๓. การศึกษาดูงานภายในศูนย์เรียนรู้ : ถ่ายทอดผ่านเรื่องเล่า คลิปวิดีโอ
๔. การติดตามประเมินผลอย่างต่อเนื่อง : ติดตามการนำไปใช้ในชีวิตประจำวัน

๕. การมีส่วนร่วมในการจัดทำแผนปฏิบัติการบูรณาการของคณะกรรมการขับเคลื่อนงานด้านการเกษตรระดับจังหวัด (การเข้าไปมีส่วนร่วมในการจัดทำแผนฯ อย่างไรก็ตาม ให้อธิบายวิธีการ และแนวทางในการเข้าร่วมจัดทำแผนอย่างละเอียด)

ศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตร (ศพก.) อำเภอดง จังหวัดนครราชสีมา ได้มีส่วนร่วมในการวางแผนระดับอำเภอและระดับจังหวัด ดังนี้

๑. การประชุมหารือร่วมกับหน่วยงานระดับจังหวัดและระดับอำเภอ
ร่วมประชุมหารือกับคณะกรรมการขับเคลื่อนงานด้านการเกษตร เพื่อวางแผน และวิเคราะห์ รวบรวม ข้อมูล สภาพปัญหา ความต้องการ และศักยภาพของพื้นที่
๒. การประสานความร่วมมือกับหน่วยงานภาคีเครือข่าย
เช่น สำนักงานปศุสัตว์ สถานีพัฒนาที่ดิน และสำนักงานประมง เพื่อบูรณาการแผนงาน ให้มีความ สอดคล้องและต่อเนื่อง
๓. การมีส่วนร่วมของคณะกรรมการ ศพก. และแปลงใหญ่
จัดทำแผนฯ โดยทำหน้าที่ให้ข้อเสนอแนะ ปรับปรุง และกำหนดเป้าหมายของกิจกรรมที่จะ ดำเนินงานในแต่ละปี

๖. การจัดทำแผนปฏิบัติการบูรณาการการขับเคลื่อนการดำเนินงาน ศพก. (แผนราย ศพก.) (มีการจัดทำแผนฯ อย่างไรก็ตาม ใครบ้างเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดทำแผน และให้แนบแผนฯ)

ศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตร (ศพก.) อำเภอดง จังหวัดนครราชสีมา ได้มีการจัดทำแผนปฏิบัติการบูรณาการการขับเคลื่อนการดำเนินงาน ศพก. ภายใต้การขับเคลื่อนของกรมส่งเสริมการเกษตร ดังนี้

๑. การประชุมคณะกรรมการ ศพก. และเครือข่าย

ศพก. และ ศูนย์เครือข่าย มีการประชุมเชื่อมโยง เพื่อนำข้อมูลสถานการณ์จริงในพื้นที่มาวิเคราะห์และจัดทำแผนดำเนินงาน

๒. ศึกษาดูงาน และแลกเปลี่ยนองค์ความรู้

มีการเยี่ยมชม และจัดศึกษาดูงานภายในศูนย์เครือข่าย อำเภอดง เพื่อแลกเปลี่ยนองค์ความรู้

๓. การระดมความคิดเห็นและรับฟังข้อเสนอแนะ

จัดเวทีให้เกษตรกรในพื้นที่ได้เสนอแนวคิด ความต้องการ และการแก้ปัญหาในพื้นที่

๔. การร่วมกิจกรรม ศพก

เข้าร่วมกิจกรรมที่จะดำเนินการในรอบปี เช่น การเข้าร่วมกิจกรรม Field Day การพัฒนาเกษตรกรต้นแบบ เป็นต้น

ผู้มีส่วนร่วมในการจัดทำแผนฯ

- ประธานและคณะกรรมการ ศพก.
- คณะกรรมการเครือข่ายแปลงใหญ่
- เจ้าหน้าที่สำนักงานเกษตรอำเภอดง

- หน่วยงานสนับสนุนในพื้นที่ (กรมส่งเสริม และหน่วยงานในสังกัดกระทรวงเกษตรและสหกรณ์)
- ผู้นำชุมชน และองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น
- เกษตรกรในพื้นที่ที่มีความสนใจเข้าร่วมกิจกรรม

ส่วนที่ ๓ ข้อมูลด้านการเกษตรและการทำงานเป็นเกษตรกรต้นแบบศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตร (ศพก.)

๑. ผลสำเร็จในกิจกรรมทางการเกษตรของเกษตรกรต้นแบบที่มีการนำวิชาการ เทคโนโลยีการเกษตร มาปรับใช้ใน ศพก. จนเกิดผลสำเร็จในการทำการเกษตร พร้อมเป็นแบบอย่างให้เกษตรกรในพื้นที่

๑.๑ แรงบันดาลใจและจุดเริ่มต้น

๑) อะไรคือแรงบันดาลใจในการเริ่มต้นการปรับเปลี่ยนการทำการเกษตรแบบเดิม ๆ สู่การทำการเกษตรแบบใช้หลักวิชาการหรือเทคโนโลยีในกิจกรรมการเกษตรของท่าน

นางวรัศดา ปักกระถา เกษตรกรต้นแบบประธานศูนย์ ศพก. อำเภอดง จังหวัดนครราชสีมา มีแรงบันดาลใจในการทำการเกษตรอินทรีย์ และมีต้นแบบการคิดจากหลักการเศรษฐกิจพอเพียง จึงได้ปลูกพืชสมุนไพร และพืชอื่นๆ รวมถึงไม้เศรษฐกิจ และมีแหล่งน้ำให้เพียงพอต่อการบริหารจัดการพื้นที่การเกษตรในพื้นที่เพาะปลูก และนำสมุนไพรที่ได้จากการเพาะปลูก มาแปรรูปเพื่อเพิ่มมูลค่า รวมถึงสร้างรายได้ให้แก่ชุมชน โดยการรวบรวมผลผลิตทางการเกษตรในพื้นที่เพื่อนำมาแปรรูป นอกจากนี้ยังมีแนวคิดในการฟื้นฟูสุขภาพโดยใช้สมุนไพรให้แก่คนในชุมชนอีกด้วย

มีการนำหลักวิชาการและปรับใช้เทคโนโลยีในการผลิต ให้มีความสะอาด และทันสมัย เพื่อต่อยอดในการขอรับรองมาตรฐาน เช่น การใช้เตาอบพลังงานแสงอาทิตย์ การปรับปรุงบำรุงดิน เน้นการทำปุ๋ยอินทรีย์ น้ำหมักชีวภาพ ปุ๋ยสดพืช ปลูกหญ้าแฝก ใช้แทนแดง เป็นต้น จนเกิดผลสำเร็จในการทำการเกษตรและสามารถเป็นแหล่งเรียนรู้ให้แก่คนในชุมชน ในพื้นที่ และต่างพื้นที่ได้

๒) ปัญหาหรือความท้าทายอะไรที่ผลักดันให้เกิดการทำการเกษตรโดยใช้หลักวิชาการและการนำเทคโนโลยีนวัตกรรมมาใช้

พื้นที่บ้านหนองสมอ อำเภอดง มีลักษณะดินเค็ม และขาดแคลนแหล่งน้ำ ทำให้เกิดปัญหาด้านการผลิตพืช จึงเกิดการฟื้นฟูพื้นที่ และนำร่องการปลูกพืชสมุนไพร และนำมาแปรรูปเพื่อเพิ่มมูลค่า และเป็นแหล่งเรียนรู้การทำการเกษตรและแปรรูปสู่ชุมชนได้

๑.๒ รายละเอียดของการทำการเกษตรโดยใช้หลักวิชาการและนวัตกรรมหรือเทคโนโลยีที่นำมาใช้ ในแปลงเรียนรู้ ฐานเรียนรู้

๑) การทำการเกษตรโดยใช้หลักวิชาการและนวัตกรรมหรือเทคโนโลยีการเกษตรใดที่ได้นำมาปรับใช้ในกิจกรรมการเกษตร (เช่น การลดการเกิดปัญหาเรื่องดิน น้ำ อากาศในพื้นที่ การลดต้นทุนการผลิต การลดการระบาดของศัตรูพืช การเพิ่มผลผลิต การเพิ่มมูลค่าผลผลิต ได้มีการนำนวัตกรรม และเทคโนโลยีมาปรับใช้อย่างไรบ้าง)

การเพิ่มมูลค่าในการแปรรูปสมุนไพร และผลผลิตทางการเกษตร โดยใช้เทคโนโลยีจากพลังงานแสงอาทิตย์

๒) อธิบายขั้นตอนการประยุกต์ใช้เทคโนโลยีหรือนวัตกรรมทางการเกษตรของท่าน

การลดต้นทุนและลดการใช้พลังงานในการแปรรูป โดยใช้โรงเรือนอบพลังงานแสงอาทิตย์ ทำให้ลดความชื้น และทำให้วัตถุดิบในการแปรรูปสมุนไพรแห้ง พร้อมทั้งจะนำไปแปรรูปขั้นตอนต่อไปได้ ง่าย สะอาด และรวดเร็ว

๓) อธิบายขั้นตอนการทำการเกษตรโดยใช้หลักวิชาการ เช่น การใช้ปุ๋ยตามค่าวิเคราะห์ดิน การปรับเปลี่ยนพันธุ์พืชที่ทนต่อสภาพภูมิอากาศ ด้านทานต่อโรคแมลง เป็นต้น (ให้อธิบายขั้นตอน วิธีการอย่างละเอียด)

๑. การจัดการดิน

- มีการปรับปรุงบำรุงดิน เพื่อเพิ่มอินทรีย์วัตถุในดิน เช่น การทำปุ๋ยอินทรีย์ น้ำหมักชีวภาพ ปุ๋ยสดพืช ปลุกหญ้าแฝก ใช้แทนแฉะ เป็นต้น

๒. การจัดการโรคและแมลงศัตรูพืช

- มีการผลิตขยายเชื้อราที่ใช้ควบคุมโรคพืช ทดแทนการใช้สารเคมี เช่น เชื้อราไตรโคเดมา

๓. การจัดการแปลงเรียนรู้

- มีการบริหารจัดการแปลงเรียนรู้ ให้มีความต่อเนื่องกัน สามารถเป็นแหล่งศึกษาดูงานที่ครบกระบวนการได้

๒. ผลสำเร็จและประโยชน์ที่ได้รับต่อการทำอาชีพการเกษตร: ผลลัพธ์ที่ได้รับจากการนำนวัตกรรม/เทคโนโลยี มาปรับใช้ในกิจกรรมการเกษตรคืออะไร เช่น ต้นทุน รายได้ ผลผลิต (ใส่รายละเอียดข้อมูลเชิงตัวเลขเพิ่มเติม เพื่อการเปรียบเทียบเชิงประจักษ์ และให้ระบุสินค้าเกษตรที่ทำการผลิตใน ศพก.ของท่าน)

๒.๑ สินค้าเกษตรที่มีการดำเนินกิจกรรมใน ศพก. มีดังนี้

๑) สินค้าเกษตร ด้านพืช ที่มีการผลิตใน ศพก. มีทั้งหมด.....๓.....ชนิด ประกอบด้วย

๑.๑)ไพล.....	พื้นที่ปลูกจำนวน.....๑.....(ไร่-งาน-วา)
๑.๒)ข้าว.....	พื้นที่ปลูกจำนวน.....๕.....(ไร่-งาน-วา)
๑.๓)สมุนไพรต่างๆ.....	พื้นที่ปลูกจำนวน.....๑.....(ไร่-งาน-วา)
๑.๔)กล้วย.....	พื้นที่ปลูกจำนวน.....๑.....(ไร่-งาน-วา)
๑.๕)พืชผัก.....	พื้นที่ปลูกจำนวน.....๒.....(งาน)

๒) สินค้าเกษตร ด้านประมง ที่มีการผลิตใน ศพก. มีทั้งหมด.....๑.....ชนิด ประกอบด้วย

- ๒.๑)ปลานิล..... จำนวน.....๒.....(บ่อ)

๓) สินค้าเกษตร ด้านปศุสัตว์ ที่มีการผลิตใน ศพก. มีทั้งหมด.....ชนิด ประกอบด้วย

๓.๑)จำนวน.....(ตัว)

๔) สินค้าเกษตร ด้านอื่น ๆ ที่มีการผลิตใน ศพก. มีทั้งหมด.....ชนิด ประกอบด้วย

๔.๑)สมุนไพร.....จำนวน.....ชนิด

๔.๒)ผลไม้.....จำนวน.....ชนิด

๒.๒ ต้นทุนการผลิตสินค้าเกษตรใน ศพก.มีดังนี้ (ในระบุด้านทุนการผลิตสินค้าเกษตรหลัก)

๑) สินค้า.....สมุนไพร/เกษตรผสมผสาน.....มีต้นทุนการผลิต ดังนี้

๑.๑)วัตถุดิบแปรรูปสมุนไพร..... เป็นเงิน.....๒๐,๐๐๐.....บาท/ปี

๑.๒)ปุ๋ยหมัก/ปุ๋ยอินทรีย์/ปุ๋ยน้ำ.. เป็นเงิน.....๐.....บาท/ไร่

๑.๓)สารชีวภัณฑ์..... เป็นเงิน.....๒๐๐.....บาท/ไร่

๑.๔)เมล็ดพันธุ์ข้าว..... เป็นเงิน.....๑๐๐.....บาท/ไร่

๑.๕)ค่าหว่าน..... เป็นเงิน.....๑๐๐.....บาท/ไร่

๑.๖)ค่าไถนา (รอบ)..... เป็นเงิน.....๔๐๐.....บาท/ไร่

๑.๗)ค่าปุ๋ยเคมี (ข้าว)..... เป็นเงิน.....๔๐๐.....บาท/ไร่

๑.๘)ค่ารถเกี่ยวข้าว..... เป็นเงิน.....๖๐๐.....บาท/ไร่

๑.๙)อาหารปลา..... เป็นเงิน.....๓,๐๐๐.....บาท/ปี

๑.๑๐)บรรจุภัณฑ์..... เป็นเงิน.....๕,๐๐๐.....บาท/ไร่

รวมต้นทุนการผลิต๒๙,๘๐๐.....บาท/ไร่

รายได้๑๔๙,๐๐๐.....บาท/ไร่

๒.๓ รายได้ของเกษตรกรต้นแบบ มีดังนี้

๑) รายได้รายวัน (ได้รายวันจากการจำหน่ายสินค้าเกษตรที่มีการให้ผลผลิตได้ทุกวันของท่าน)

ได้จากอะไรบ้าง ระบุ.....สมุนไพร.....

เฉลี่ยรายได้วันละ.....๓๐๐.....บาท/วัน

๒) รายได้รายสัปดาห์ (ได้รายสัปดาห์จากการจำหน่ายสินค้าเกษตรที่มีการให้ผลผลิตได้ทุกสัปดาห์ของท่าน)

ได้จากอะไรบ้าง ระบุ.....ผักอินทรีย์ กล้วยน้ำว่า.....

เฉลี่ยรายได้สัปดาห์ละ.....๕๐๐.....บาท/สัปดาห์

๓) รายได้รายเดือน (ได้รายเดือนจากการจำหน่ายสินค้าเกษตรที่มีการให้ผลผลิตได้ทุกเดือนของท่าน)

ได้จากอะไรบ้าง ระบุ.....กล้วยอบพลังงานแสงอาทิตย์.....

เฉลี่ยรายได้เดือนละ.....๓๐๐.....บาท/เดือน

๔) รายได้รายปี (ได้รายปีจากการจำหน่ายสินค้าเกษตรที่มีการให้ผลผลิตได้ทุกปีของท่าน)

ได้จากอะไรบ้าง ระบุ.....ข้าว.....

เฉลี่ยรายได้ปีละ.....๒๐,๐๐๐.....บาท/ปี

๒.๔ ประโยชน์ที่ได้รับ (ประโยชน์ที่เกิดกับตนเอง เกษตรกรรายอื่น และประโยชน์ที่เกิดกับชุมชนมีอะไรบ้าง)

- เกิดการหมุนเวียนรายได้ในชุมชน จากการรวบรวมและแปรรูปผลผลิตทางการเกษตร
- เกิดความสมัครสมานสามัคคีภายในชุมชน ให้มีความเข้มแข็ง
- เกิดการเพิ่มมูลค่าผลผลิตทางการเกษตร
- เกิดศูนย์ฟื้นฟูสุขภาพภายในชุมชน และพื้นที่ใกล้เคียง

๓. ผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมและการอนุรักษ์:

๓.๑ เทคโนโลยี/นวัตกรรมที่นำมาปรับใช้ในกิจกรรมการเกษตรของท่านมีการช่วยรักษาสิ่งแวดล้อมหรืออนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติในพื้นที่แปลงเกษตรของท่านและชุมชนอย่างไร

การใช้เทคโนโลยีพลังงานสะอาด ได้แก่ เตาอบพลังงานแสงอาทิตย์ และ ระบบโซลาร์เซลล์ ทำให้เกิดความยั่งยืนทางพลังงาน เนื่องจากเป็นพลังงานสะอาด ไม่ก่อให้เกิดมลพิษแก่สิ่งแวดล้อมและชุมชน

การทำการเกษตรแบบผสมผสาน ทำให้เกิดการหมุนเวียนในระบบนิเวศที่ยั่งยืนต่อสิ่งแวดล้อม

๓.๒ ประโยชน์ด้านการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ (ที่เกิดจากการทำกิจกรรมทางการเกษตร ใน ศพก.)

- ช่วยลดการสร้างมลพิษในชุมชน จากการใช้เทคโนโลยีสะอาด
- การทำการเกษตรอินทรีย์ลดการใช้สารเคมี
- การใช้ปุ๋ยอินทรีย์และปุ๋ยชีวภาพ ในการปรับปรุงบำรุงดิน
- การห่มดิน รักษาความชุ่มชื้นของดิน เป็นการรักษาดินอินทรีย์ที่ดีในดิน
- ลดการเผาในพื้นที่การเกษตร ทำให้ไม่เกิดมลพิษทางอากาศ และทำให้สิ่งแวดล้อมดี

๔. ผลสำเร็จการทำงานให้ชุมชนในฐานะ ศพก. ที่เป็นเชิงประจักษ์

๔.๑ ผลสำเร็จการปฏิบัติงานในฐานะ ศพก. เป็นที่ประจักษ์

๔.๑.๑ มีความรู้เกี่ยวกับข้อมูลพื้นฐานด้านการเกษตรของพื้นที่

ศพก. อำเภอกง มีความเข้าใจในการบริหารจัดการพื้นที่โดยมีการนำเสนอการบริหารจัดการพื้นที่การเกษตรในรูปแบบเกษตรผสมผสาน ซึ่งเป็นแนวทางที่เหมาะสมกับบริบทของพื้นที่และสอดคล้องกับวิถีชีวิตของเกษตรกรในท้องถิ่น นอกจากนี้ การให้ความสำคัญกับการลดต้นทุนการผลิต การประยุกต์ใช้เทคโนโลยี นวัตกรรม และภูมิปัญญา

๔.๑.๒ การให้บริการในการเป็นจุดอบรม ศึกษาดูงาน และเป็นวิทยากรในการถ่ายทอดความรู้

๔.๑.๓ การให้บริการด้านการแก้ไขปัญหา เป็นที่ปรึกษาในการแก้ไขปัญหของเกษตรกรในพื้นที่ รวมถึงการรับเรื่องร้องเรียนในพื้นที่

บทบาทอย่างแข็งขันในการเป็นที่ปรึกษาและแก้ไขปัญหให้แก่เกษตรกรในพื้นที่อย่างเป็นรูปธรรม โดยเฉพาะในด้านการลดต้นทุนการผลิต การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิต และการแปรรูปเพื่อสร้างมูลค่าเพิ่มให้กับผลผลิต ซึ่งเป็นปัญหาหลักที่เกษตรกรเผชิญ

๔.๑.๔ การให้บริการด้านข้อมูลข่าวสาร และด้านวิชาการเกษตร

๔.๑.๕ การขยายผลองค์ความรู้สู่การปฏิบัติของเกษตรกร (มีช่องทางในการขยายผลอย่างไร เกษตรกรในชุมชน หรือเกษตรกรที่นำองค์ความรู้ไปปฏิบัติต่ออย่างไร และผลลัพธ์ที่เกิดขึ้นกับเกษตรกรที่นำองค์ความรู้ไปปฏิบัติอย่างไร)

ศพก. อำเภอกง มีการขยายผลการแปรรูปสมุนไพรแก้เกษตรกรผู้นำ และเครือข่ายเกษตรกรทั้งในพื้นที่ อำเภอกงและต่างพื้นที่ ที่มีความสนใจมาศึกษาดูงานและนำไปปรับใช้เป็นอาชีพ เพื่อเพิ่มรายได้ทางการเกษตรที่สามารถเพิ่มมูลค่าผลิตภัณฑ์จากผลผลิตทางการเกษตรในพื้นที่

๔.๑.๖ การมีส่วนร่วมในการพัฒนางานส่งเสริมการเกษตรในพื้นที่ร่วมกับชุมชน หรือหน่วยงานในพื้นที่

๔.๑.๔ บทบาทในการเป็นประธานคณะกรรมการศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตร (ศพก.) อย่างไรบ้าง

นางวรวิศา ปักกระถา ในฐานะประธานคณะกรรมการศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตร (ศพก.) อำเภอกง จังหวัดนครราชสีมา ได้มีบทบาทในการเชื่อมโยงเครือข่ายเกษตรกร และผู้นำในท้องถิ่นให้มีการดำเนินงานที่สอดคล้องกับนโยบายของกรมส่งเสริมการเกษตร

๔.๒ ความภาคภูมิใจในการเป็น ศพก.

๔.๒.๑ ความภาคภูมิใจในการดำเนินงานเป็น ศพก. ในการร่วมขับเคลื่อนการพัฒนาด้านเกษตรในชุมชน

๔.๒.๒ ความเป็นผู้นำและความเป็นจิตอาสา

๑) ความเป็นผู้นำชุมชนในรูปแบบทางการและไม่เป็นทางการ
การร่วมมือร่วมใจของผู้นำในพื้นที่ และ ศพก. อำเภอดง ในการรณรงค์หยุดเผาในพื้นที่การเกษตร
และปรับเปลี่ยนการทำการเกษตรแบบปลอดการเผา

๒) การเสียสละต่อประโยชน์ส่วนรวม

ศพก. อำเภอกง ได้มีการเข้าร่วมโครงการ OTOD และได้รับการสนับสนุน โดรนเพื่อการเกษตร ซึ่งสามารถนำเทคโนโลยีนี้มาต่อยอดการให้บริการทางการเกษตรในพื้นที่และเครือข่ายเกษตรกร

๔. ข้อคิดประจำตัวในการทำงาน

“คนขยัน ไม่เคยอดตาย” เป็นแนวคิดที่นางวรริศดา ปักการะถา ในฐานะประธาน ศพก. อำเภอกงใช้ในการทำงาน เพื่อยกระดับและเสริมสร้างศักยภาพของการเกษตรในพื้นที่อำเภอกง ที่แสดงให้เห็นถึงความไม่ย่อท้อต่อการทำการเกษตร

ส่วนที่ ๔ ผู้ร่วมดำเนินการถอดบทเรียน

๑. ดำเนินงานถอดบทเรียน โดย (ระบุผู้มีส่วนร่วมในการดำเนินงานถอดบทเรียน)

- นายโสภณ ทองสถิต เกษตรอำเภอกง
- นางสาวปัทมรา สายปัญญาโย นักวิชาการส่งเสริมการเกษตรปฏิบัติการ
- นางธนภรณ์ เจริญเร็ว นักวิชาการส่งเสริมการเกษตรปฏิบัติการ

๒. กระบวนการถอดบทเรียน/เครื่องมือที่ใช้

๒.๑ รวบรวมข้อมูลเชิงประจักษ์ จากเกษตรกรต้นแบบ (นางวรริศดา ปักการะถา) ผ่านการสัมภาษณ์และสังเกตการณ์

๒.๒ วิเคราะห์บริบทพื้นที่ และการดำเนินงานของศูนย์เรียนรู้ (ศพก.) จากเอกสารและรายงานผลการดำเนินงาน

๒.๓ จัดทำเวทีแลกเปลี่ยนเรียนรู้ เพื่อสรุปองค์ความรู้และแนวปฏิบัติที่เป็นแบบอย่าง

๒.๔ สังเคราะห์และจัดหมวดหมู่ข้อมูล ออกเป็นหัวข้อ เช่น แรงบันดาลใจ, นวัตกรรม, การขยายผล, ผลกระทบ

แบบสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth Interview)

- การสังเกตแบบมีส่วนร่วม (Participatory Observation)
- แบบฟอร์มบันทึกข้อมูลถอดบทเรียน
- เวทีเสวนา
- ภาพถ่ายประกอบและแผนที่

- การบันทึกเสียงประกอบการสังเคราะห์

๓. ปัญหา/อุปสรรค และข้อเสนอแนะในการดำเนินการถอดบทเรียน

๑. ข้อจำกัดด้านเวลา – เกษตรกรต้นแบบมีภารกิจหลายอย่าง ทำให้การเก็บข้อมูลต้องวางแผนล่วงหน้า

ภาคผนวก